Ն. 3995 1902 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 4/17 ՇԱԲԱԹ 19րդ տարի 17 ՐԱՄԱԶԱՆ 1320 — 4 ՔԵԱՆՈՒՆԸ ԼՎԼԼ. 1318

ՄԵՋՄՈՒԱ-Ի-ԱԽԲԱՐ

DIRECTION DU JOURNAL
MEDJMOUA-I-AHBAR
Grand'Rue de Péra, Taxim 65

Հաքբաւա իքի եէվա եանի ՇԱԲԱԹԷՆՊԻՀ վէ ՃՈՒՄԱԼ ԻՐԹԷՍԻ կիւնլերի նէշր օլունուր։

مجموعهٔ اخبار
بك اوغلی تقسیم جاددهسی نومرو ٦٥

ՂԱԶԵԹԱՄԸԶԸՆ ԱՊՕՆԷ ՓԻՏԱԹԼԱՐԸ. = Իսթանպոլ իչին սէնէլիկի 60 ղրուշ, = 6 այլըղը 35. = Թաշրա իչին սէնէլիկի 85. = 6 այլըղը 45 ղշ. տուր։ = Բօսթա իւէրէթի պիղէ այիտ տիր։ = 15 կիւնլիւք նիւսխէ 60 բարա տրր։ = ԻԼԱՆԱԹ ՇԱՐԹԼԱՐԸ. = 1ինճի սահիֆէնին պէհէր սրբասը 5, Հինճի վէ Յիւնճիւ սահիֆէլէրին հէր սրբասը 3, վէ 4ինճիւ սահիֆէնին պէհէր սրբասը 1 ղրուշ տուր։ = Զօդ տէֆա տէրճ իտիլէճէք իլանաթ իչին այրըճա բաղարըրդ օլունուր։ = Նիւսխէսի 30 բր. տրր։

Ղազէթահա միւթէալլիգ խուսուսաթ իչին ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԹՕԼԱՑԵԱՆԱ միւրաճաաթ օլունա. = Իտարէխանէ՝ Պէյօղլունտա Ճատտէի քէպիրտէ Ն. 65։

ԱՐԱՐՈՂԱԿԱՆՔ

ՆՈՐՈԳՈՒԵԼՈ՛Ի ԵՆՔ

Հնախօսական մէկ փորձս Մէճմուան Ախպարի մէջ՝ «Ծնրադրութիւն թէ Երկրպագութիւն» վերնագրին ներքեւ, երկիցս արձագանգ գտաւ սոյն թերթիս մէջ ի Դաւառացւոյ և Հնասիրէ, և առանձին նամակ մ'ալ ստացայ ի Նահապետէ։ Այդ բարեմիտ անձանց խրախոյսներէն աւելի՝ մեր հասարակութեան այդ առթիւ ցոյց տուած հետաքրքրութիւնը, — ակներեւ նշան արժարժուն կրօնասիրութեան և ուսումնասիրութեան մը, զոր չէ կարելի առանց մեծ ուրախութեան նկատել, — յորդոր կը լինի ինձ շարունակելու երբեմն հնախօսական խուզարկութիւնքս։

Հարկ կը համարիմ սակայն կանխել ըսել, թէ բաղձալի էր ինձ աւելի կերպով մը հրաւիրուած տեսնել մեր արդոյ կղերին ուշադրութիւնը դիտողութեանցս վրայ, որով հետաքրքրութիւն մը պարզապէս գոհացնելէ աւելի գործնական արդիւնք մը յառաջ պիտի գար. բան մը՝ որ անհրաժեշտ է այսուհետեւ, երբ նոր գրականութեան խարուկին հանդէպ՝ կանխակալ սովորութիւնք և զգացմունք լուծուած թուլացած են իրենց նախկին պընդութենէն։ Անցած է ժամանակը, երբ արքայութեան ուղիղ ճանապարհը ծունգը գետին զարնելու և ոտքը սեղմելն երկու կանգուն հեռու նետելու, կամ թէ Ողջունի մահացու համբոյրը և յետ պատարագին հոգեկորոյս նշխարի բաշխումն արտաքսելու, և այլ նոյնպիսի փոփոխութեանց մէջ կը տեսնէինք. հիմայ ամէն մարդ գիտէ և պարտի գիտնալ տալ ղկայսերն կայսեր և զԱստուծոյն Աստուծոյ։ Եկեղեցւոյ մէջ ա՛յլ է հաւատք, և ա՛յլ է արարողութիւն. առաջնոյն միութիւնն է միայն զոր կը պահանջէ մեզմէ առաքեալը. «Մի տէր, մի հաւատք». և չի յաւելուր՝ «մի արարողութիւն»։

Արարողութեանց խառնութեան ուղղութիւնը գոյութիւն չունէր քրիստոնէութեան առաջին դարուց մէջ։ Տիեզերական ժողովք ուղղափառները չուղղափառներէն զատելու համար՝ հաւատոյ հանգանակը կը յօրինէին և կ'ընդարձակէին, դաւանական կանոններ կը դնէին, ոչ թէ հնաւանդ արարողութիւնքը կ'այլայլէին։ Ընդհակառակն՝ նախորդ յօդուածիս մէջ յառաջ բերուած Պղիկրատայ խօսքը ցոյց կուտար, թէ որպիսի՝ պատկառանօք և ջերմութեամբ կը փարէին Սուրբ Հարք սեպհական աւանդութեանց։

Այլ և նոյն իսկ պեռք (մասնականապէս խօսելով) Լատին եկեղեցւոյ՝ որոյ սովորութիւններէն խառնած ենք մերոց մէջ, ոչ թէ միայն չեն սոսկած զմեզ յայդ, այլ և խստիւ դատապարտեր են մեր այդ խառոր ընթացքը։ Սկսեալ Լեւոնէ Թ է (ԺԹ դար) մինչեւ ներկայ Ս. Բահանայապետը, թողած են կոթողները (կոնդակներ և գրծեր) իրենց վսեմ համոզմանց և հաճութեան՝ չխառնակիլս արարողութիւնքը միմեանց հետ. որոցմէ չատ է յիշել միոյն Բենեդիկտոսի ԺԴի խօսքը, որ այնքան հմտութեամբ և ընդարձակօրէն գրած է այս մասին։ «Քահանայապետք Հռոմայ», կ'ըսէ, «ամէն ջանք թափեցին՝ որ ուղղափառ հաւատոյ հակառակ մոլորութիւնքը ջնջուին. բայց ոչ բնաւ՝ թէ արեւելեայց պատուական արարողութեան վնաս մը հասնի» (թղթ. առ քրզչս. յարեւելս, յօդ. Զ). ընդհակառակն «յայտնապէս ցուցած են, թէ կ'ուզեն որ ողջ և անարատ մնան այն արարողութեանց, որովք անոնց նախնիքը կը վարէին հերձուածներէն յառաջ ելն» (յօդ. ԺԲ)։

Տգիտութիւն և թիւր տեսութիւնք երկար ժամանակ հեռի բռնեցին զմեզ քահանայապետաց այս լուսամիտ կամաց ազդեցութենէն։ Կը համարուէր՝ թէ Կաթողիկէ միութեան իբր յայտարար նշան՝ հարկ էր Լատին արարողութենէն ինչ ինչ խառնել սոհմայնոյն մէջ։ Բիւզանդական եկեղեցւոյ խոտոր հոգին էր այդ երբեմն, որուն մեր նախնիք այնքան ուժգնօրէն դիմադրելէ յետոյ, Հայ Կաթողիկէ եկեղեցին տեղի տուաւ անոր՝ նկատմամբ Լատին արարողութեան։ Այս անկումն կը պարտինք մասամբ մեր յողդողդ կամաց և օտարասէր ոգւոյն, և մասամբ Լատին քարոզչաց ջանից, որուն աւելի զօրագոյն ապացոյց կարելի չէ գտնել՝ քան վերոյիշեալ Բենեդիկտոսի ԺԴի պարսաւանքը. «Լատին քարոզչաց փոյթն ու մտածութիւնն այն է, որ արեւելեայքը հերձուածէ և մոլորութենէ ի միութիւն և ուղղափառ կրօնից դարձնելու ժամանակ՝ արեւելեան արարողութիւնքը բնաջինջ ընեն, կամ գոնէ աղաւաղեն, և արեւելեան ուղղափառքը համոզեն ընդունիլ Լատին ծէսը» (յօդ. Դ)։— Թիւր ուղղութեան ժամանակաշրջանն անցաւ. գրականութիւնը և գաղափարաց ընդարձակութիւնը բացին մեր աչերը, և ուսուցին զանազանել հաւատքն արարողութենէն, և տոհմային աւանդութեանց յարգը ծանուցին մեզ։

Գիտութեան հետ՝ «սեպհականին սէրը.» — մարդուս և ամբողջ կենդանական բընութեան էութեան մէջ շաղուած այդ ապարշտադիր զգացումն, իրաւամբ կրկնուած Նահապետէն և կրկնելի ամէն մարդէ, — ահա ինչ որ հարկաւոր է մեզ. սէրն այն «սեպհականին» որ այնչափ նուիրական աւանդ մ'է մեզ մեծ հոգիներէ, Լուսաւորչէ մը, Սահակէ մը, Շնորհալիէ մը, որոց հոգիով զանգուած է մեր մարմինը և սիրտը։ Ամո՛թ էր մեզ, եթէ տակաւին այդ զգացման անծանօթ մնայինք։— Սրբազան հնախօսութիւնն այսօր Եւրոպայի մէջ գիտութեան կարեւոր ճիւղերէն մին է։ Նախկին դարուց քրիստոնէական նշխարներն ընդարձակ տեղ մը կը գրաւեն թանգարանաց մէջ, և իբր սրբոց մասունք կը պատուին. և դիւրին չէ թուել այն հատորները՝ որք ձօնուած են անոնց ուսումնասիրութեան։ Եւրոպացին հրացմամբ պիտի դիտէր արեւելեայց քով կենդանի պատկերը իւր փայփայած նշխարաց աւանդած սովորութեանց։ Լուսաւորութեան այս դարուս մէջ գրականութեան մեր յաւալի մանկութիւնը պիտի նշանակէինք՝ խորչելով մեր այդքան ցանկալի եկեղեցական աւանդութիւններէն։

Բայց ուրախ եմ կարենալուս վկայել՝ թէ այդ նախատինքն այսօր մեզմէ հեռի է։ Կարելի է սակայն ըսել՝ թէ մեր Հայ Կաթողիկեայ ամբողջ հասարակութիւնը ղարգացման այդ կէտին հասած է արդէն։ Կը տարակուսիմ. զի թէեւ օտարամուտ սովորութիւնքը թօթափելու ուղղութիւնն այլ եւս չի հաւածուիր, բայց միւս կողմանէ հաւաքական շարժում մ'ալ չի տեսնուիր տակաւին մեր մէջ՝ այդ եկեղեցական ուղղութեան գործնականապէս ալ փարելու։

Թէ ինչ հնարներով կարելի էր այդ եկեղեցական բաղձալի վախճանին հասնիլ. օգտակար կը գտնեմ Նահապետին առաջարկութիւնքը, որ են. նախ՝ թէ այդ հոգւոյն ծառայող եկեղեցականք և աշխարհականք ծանօթանան իրարու՝ համոզմամբք ու թղթակցութեամբ։ Երկրորդ՝ միաբանին եկեղեցական փոփոխելի մասանց վրայ և համոզիչ հրապարակադրութեամբ մը ժողովրդեան մտքերը շահին։ Երրորդ՝ յետ այնորիկ կարգմանն անարակ մը բովանդակիչ ուղղելի մասանց, և զայն ներկայացնեն եկեղեցական վարչութեան, որ վաւերացնէ և պարտաւորէ կամ գէթ թոյլատրէ ընդունիլ։— Բայց ըստ իս՝ լաւագոյն էր որ մեր Հայրապետական վարչութիւնն Արարողական ժողով մը հաստատէր հմուտ անձերէ, ինչպէս ունի Հռոմէական եկեղեցին, որք կարենան գիտնական եղանակաւ քննել և որոշել ստոյգ ընիկը, և իրենց պաշտաման զօրութեամբ աւելի դիւրաւ ընդունելի ընեն զայն։ Պատշաճն ալ այդ է, երբ խնդիրը եկեղեցական է և Հայրապետական աթոռոյն յատուկ։ Այդ անձինք՝ ըսի՝ հմուտ լինելու են. և կը հասկնամ հնախօսական հմտութիւն մը. վասն զի եթէ ներկայիս ծանօթութեամբ դատէինք իրենք դիրքերը, մեծապէս պիտի խաբուէինք, ընիկ կարծելով այնչափ սովորոյթներ՝ որք իբր այդպիսի կը համարուին և պարծանօք կը պահուին իրենց հետեւողներէն, և որոց հնախօսի ակնոցը բոլորովին տարբեր զոյն պիտի տար։ Նմանապէս ոչ ամէն օտար համարուածք ոտուգիւ այնպիսիք են։

(Շարունակելի)

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԱԿԱՆ ՔԱՋԱԼԵՐ ՄԸ

ԱՌ ԼԵՒՈՆԵԱՆ ՀԱՅԿԱԶՆ. ԿՂԵՐԱՆՈՑՆ Ի ՀՌՈՄ

Գեր. Գործակալ Վարդապետ,

Ծայրէ ի ծայր հետաքրքրութեամբ աչքէ անցուցի առաքած մրցանակաբաշխութեան տետրակիդ, որուն հրապարակման ընթերցման արձագանգն տուաւ հոս Մէճմուան Ախպար պատ. թերթն, Ձեր մէկ յօդուածովն՝ յուրախութիւն և ի սփոփանս, ինչպէս գուշակած էիք, Եպիսկոպոսական դասուն՝ ի գլուխ ունենալով Ամենս և Գերերջանիկ Կաթողիկոս-Պատրիարքն, որոց ի դիմաց՝ թէեւ բոլորովին ինքնաբերաբար թարգման ըլլալս հաճոյքն կ'ունիմ խընդակցութեան և շնորհաւորութեան զգացումներս արտայայտելով նախ Դպրոցիդ Վարչական մարմնոյն, որոյ ջանից արդիւնքն է անշուշտ այդքան ուրախառիթ յաջողութիւն, և ապա Վարդապետութեան աստիճանի բարձրացողներուն և մրցանակ ստացողներուն, որոնք գիտցած են համապատասխանել Ձեր աշխատանաց։ Այո, անձնական փորձով ալ գիտենք թէ Հաւատատիւռի դպրոցին ուսուցչաց խիստ քննութեանց և մանրակրկիտ հարցմանց հանդէպ՝ ամէն գնահատութեան և հիացման արժանի են այն բոլոր աշակերտները, որք թէեւ անհամեմատ ոյժերով, կարողացեր են համեմատութեամբ այսքան յաջողող հանդիսանալ. ի մասնաւորի՝ եղակի դրուատեաց արժանի են յականէ յանուանէ Գամպուրեան, Փէհլիվանեան, Ղուկասեան, Ասսիսեանեան և ամէն այն աշակերտք, որք Վարդապետութեան աստիճանաւ և ծափահարութեամբ բաղմազգի հանդիսականաց ուշադրութիւնը իրենց հրաւիրելով յաւիտենական քաղաքին աշխարհամուտ դրան սեմերէն ներս և Հաւատատիւռի վեհ յարկերուն ներքեւ իրենց անունը պանծացնելու առիթ տուած են. թող շարունակեն ուրեմն այդ գովեստից և ծափահարութեան արժանի գնացից մէջ, գիտնալով որ այս կերպով լիովին կը համապատասխանեն իրենց կոչման թէ Աստուծոյ և թէ Ս. Եկեղեցւոյ առջեւ։

Եւ Աստուածապարգեւ Օրհնութիւնս զօրավիգն ըլլայ իրենց՝ եւս առաւել յառաջադէմ նկրտելու ինչպէս ուսման ասպարիզին, նոյնպէս ալ առաքինութեան շաւղին մէջ։

ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՄԸ

Բերա, 13 Դեկտ. ն. տ. 1902

ԽԱՓԻՃԻԼ

ՎԷՆԷՑԻԻԷԼԱ ՄԷՍԼԷՍԻ. — Վէնէցիւլա ճիւմհուրիյէթիյլէ ինկիլթերրա վէ Ալմանիա տեվլէթլէրի պէյնէլմիլէլի իսթիլֆա տաիր ալընան խապէրլէրէ նէզարէն, հալը հաղը կիթիքճէ վէխամէթ քէսպ իտիյօր։ Դեկտ. 11 թարիխլի թէլէկրաֆնամէլէրէ կէօրէ, Ալման, Ինկիլիզ վէ Իզվիցերէյի գումբանիալարը տէմիր եօլլարընը Վէնէցիւէլա հիւքիւմէթի զապթ իմզասը։ Մէգքիւր ճիւմհուրիյէթին պիր գաչ հարպ սէֆինէսինին թուրթուլմուշ օլմասը՝ Գարագասա հէյէճանը ազիմ հուսուլէ կէթիրմիշ տիր։ Խալգ՝ պիր թաղրմ նիւմայիշլէր իճրա իթմիշ, Ալմանիա սէֆարէթխանէսիյլէ գոնսօլաթօխանէսինէ կիրմիշ, վէ «Մա՞հվ օլսուն Ալմանլար» տէյի պաղրըշմիշ տրր։ Ինկիլիզ վէ Ալման պայրաղլարը պու սրբատա եաղըլմիշ, վէ դեկտ. 11է դատար 97 Ալման թուրթուլմուշ տրր։ Բէյսի ճիւմհուր Դասթրօ՝ էհալիյի սիլահա

տավէթ իթմէքլէ պէրապէր, քեաֆ-ֆէիբօյիթիդա միւթթէհիմլէրինխալը վէրմիշ, վէ հաճզ օլունմուշ օլան մալ-լէրի սահիպլէրինէ իատէ իյլէմիշ տիր։ Միլիս ֆըրդասը թէշքիլ իթմէք իւղ-րէ, հիւքիւմէթ, 15տէն 30 եաշընա գատար օլան պիլճիւմլէ երքէքլէրին ճէպրէն սիլահ ալթընա ալընմասընը էմր իթմիշ տիր։

Տիկէր թարաֆտան ըէիս Դասթ-րօնրն՝ հաքէմ մարիֆէթիյլէ հալը միւշքիլ իտիլէսի իչին Ամէրիդա սէ-ֆիրինին թէվասսիթինէ միւրաճաաթ իյլէտիկի տէ իտապէր վէրիլիյօր։

Դեկտ. 12 թարիխլի պիր թէլէկ-րաֆտա իսկ, Վէնէցիւէլա ասքէրի-նին՝ Լա-Կուայրանընա ասքէրի նօգ-թալարընը իշղալ իթտիքլէրի պիլտի-րիմիշ տիր։

*** Վէնէցիւէլատա Ինկիլիզ սէ-ֆիրիյլէ Ալման մասլահաթկիւշղալը դեկտ.ին 9ընեը սալը կիւնիւ Դա-րագատան հարէքէթ իթմիշլէր տիր։ Իքի սէֆարէթխանէ տախի գաբան-մըշ, վէ սէֆիր իլէ մասլահաթկիւ-զար՝ Լա-Կուէյրա էօնիւնտէ տէմիր աթմըշ օլան հարպ սէֆինէլէրինէ ա-զիմէթ իյլէմիշլէր տիր։ Միւմաիլէյ-հիւմա, հարէքէթլէրինատէն պիր կիւն էվվէլ, խարիճիէ նաղբրընընն խանէ-սինէ կիտէրէք, այրը այրը, իւլթի-մաթուշէքլինատէ պէյաննամէլէր պը-րագմըշլար տըր։ Ինկիլթէրրա, պու պէյաննամէտէ, քէնտի մաթլուպաթը-նընն վէ սօն գարըշըգլըգլար էնտա-սընտա զուհուր իտէն տիկէր մէսէ-լէլէրին թէսվիէսինի, Ալմանիա իսկ, Ալման իսթիդրազընընն ֆաիզինի վէ տիկէր ալաճագլարընը թալէպ իթ-միշլէր տիր։ Կէրէք էյլի վէ կէրէք մասլահաթկիւզար, Վէնէցիւէլա հիւ-քիւմէթինէ խապէր վէրմէքսիզին չէհիրտէն հարէքէթ իթմիշլէր տիր։ Միւմաիլէյհիւմանընն ազիմէթի՝ իւլ-թիմաթումընը վէրիլմէսինատէն 24 սաաթ սօնրա վուգու պուլմուշ տըր։ Օլ վագթա գատար Վէնէցիւէլա հիւ-քիւմէթինատէն հիչ պիր ճէվապ ա-լընմամըշ տըր։

*** Պալէատէքի մուլիւմաթտան անլաշըլմըշը վէճհէ, ըէիս ժէն. Գասթրօ՝ Ինկիլթէրրա վէ Ալմանիա-ա գարշը թահգիրամիզ պիր մէս-լէք թուտմուշ տըր։ Իքի տէվլէթլէր՝ Վէնէցիւէլանընն տօնանմասընը զապթ իթտիքլէրի կիպի, սէվահիլինի տէ գօլայճա մուհասէրէ իյլէմիշլէր տիր։ Վէնէցիւէլա հիւքիւմէթի՝ պունա գարշըլըգ, պունլարընը թէպաասընը հապս իթմիշ, վէ պալէատէ զիքր օ-լունան տէմիր եօլլարը իշղալ իյլէմիշ տիր։ Անճագ Միւճթէմիայը Ամէրի-գա սէֆիրի, Ինկիլիզ վէ Ալման թէ-պաասընընն հիմայէսինի տէրէօհատ իթմիշ օլաուղընատան, անընն միւրա-ճաաթը իւղէրինէ, մահպուսլարընն պիր գըսմը սէրպէսթ պրագըլմըշ տըր։

*** Պու մէսէլէյէ տայիր ալընան թէլէկրաֆլարը զիյրատ տէրճ իտէրիզ։

Լօնտրա 13 դեկտ.— Գարագա-տան պա թէլէկրաֆ իշար օլունը-ղընա նէզարէն, Լա-Կուէյրա չէհրի-նին եագընատա թօքա թութուլաճա-ղը մուհագագ տըր։ Էճնէպլի վա-բօրլարընա, վագթըյլա հարէքէթ իտէպիմէլէրի իչին քէյֆիյէթ խապէր վէրիլմիշ տիր։ —Վէնէցիւէլա թա-ռաքընատան հաքէմ միւրաճաաթ թէքլիֆի՝ Լօնտրա մէհաֆիլի սիյա-սիյէսինատէ հիւսնի թէլագգը օլու-նույօր։

Բարիս.— Մ. Տէլգասէ՝ Վէնէ-ցիւէլատա, Ֆրանսանընն մէնաֆիինէ մուհարրիպէրը թարաֆընատան ըիայէթ օլունաճաղընը թէէմին իյլէյօր։

Լօնտրա 14.— Ինկիլիզ հարպ սէ-ֆինէլէրինին՝ Բուէրթօ-Գապէլը գա-լէլէրինի վէ կէօմրիւք տաիրէլէրինի թօքա թութատուգլարը՝ Գարագաս-տան Ինկ. հիւքիւմէթինէ պա թէ-լէկրաֆ իշար գըլընմըշ տըր։

Բօմա.— Գարագաստաքի իթա-լիա սէֆիրի՝ Վէնէցիւէլա հիւքիւմ-թինէ պիր պէյաննամէ թաղտիմ ի-տէրէք, Իթալիա թէպաասընա վէ-ըիլէճէք 60,000 աօլարատան իպարէթ թարզիէնին տէրճալ թէէտիյէսինի թալէպ իյլէմիշ տիր։

Լօնտրա.— Վէնէցիւէլատաքի Ին-կիլթէրրա սէֆարէթխանէսինատէ Ա-մէրիգա պայրաղը չէքիլմիշ տիր։

Պէրլին.— Ալմանիանընն Դարա-գաս մասլահաթկիւզարը՝ ըէիս ժէն. Գասթրօտան իւլթիմաթումին ճէվա-պընը ալտըգընը պիլտիրմիշ տիր։ Պու ճէվապնամէտէ, ըէիսի միւշարիլէյհ՝ իւլթիմաթումընը քեաֆֆէյի նօգթա-լարընը ըէտտ իյլէմիշ տիր։

Բօրթ-օֆ-Սբէյն.— Վէնէցիւէլա-նընն քեաֆֆէի սէֆինէլէրի զապթ օ-լունմուշ տըր։ Ինկիլիզլէր՝ պու սէֆի-նէլէրի քէնարլէրի գուլլանըյօրլար։

Լա-Կուէյրա.— Վէնէցիւէլանընն Բէսթրատօր նամ թօք չէքէր սէֆի-նէսի Դումատան կէլիրքէն, Ալմանիա-նընն Վինէթա նամ ղըրհլըսընընն զապ-թընա տիւշմիշ տիր։

Նիւ-Եօրք.— Գարիպալտի նամ Ին-կիլիզ, վէ Վինէթա նամ Ալման ղըրհ-լըլարը, էօյլէնատէն 5 սաաթ սօնրա Բուէրթօ-Գապէլը գալէսինի թօքա թութմուշլար տըր։ Մէղքիւր գալէ-տէն էվվէլճէ մուգապէլէ օլունմուշ իսկ տէ, չօղ տէվամ իթմէմիշ տիր։ Շէհիր աիւշարը խասար օլմամըշ տըր։

Բէիսի ճիւմհուր Մ. Բուզվէլթ վէ խարիճիէ նաղբրը՝ ուղուն ուղատիյէ Վէնէցիւէլա իշլէրի իւզէրինէ իսթի-շարէ իթմիշլէր, վէ իշլէր պաշգա պիր ըէնկ ալըպ պէօյիւմէսի քճէ, Միւճթ. Ամէրիգա հիւքիւմէթինին՝ Վէնէցիւէլա իշլէրինատէ պիթարաֆ տուրմասընը գարարլաշտըրմըշլար տըր։

Լօնտրա 15.— Արժանթին հիւ-քիւմէթի՝ էկէր Միւճթ. Ամէրիգա հիւքիւմէթի՝ Ամէրիգանընն Մընրօէ մէսէլէքինէ ըիայէթ իթմէզ իսկ, քէն-տիսի, Վէնէցիւէլա հիւքիւմէթինէ մուավէնէթ իտէճէկինի պէյան իյլէ-միշ տիր։

(Մընրօէ մէսէլէքի՝ Ամէրիգա մէ-մալիքինին խարիճինատէ պուլունան տէվլէթլէրին՝ Ամէրիգաա զապթ արապի իթմէլէրինէ միւսաատ իթ-մէմէքատէն վէ Ամէրիգա հիւքիւմէթ-լէրինինատէ՝ Ամէրիգախարիճինատէ պու եօլտա թէշէպպիւսաթտա պուլուն-մամալարընատան իպարէթ՝ էօթէտէն պէրի ումում Ամէրիգաճա գապուլ օլունմուշ պիր դայատ տիր։— Վէնէ-ցիւէլա իլէ տիկէր հիւքիւմէթլէր պէյնինատէ զուհուր իթմիշ օլան իխ-լաֆ իսկ, սըրֆ ալաճագ վէրէճէք մէսէլէսինատէն իլէրի կէլմիշ օլուպ, զապթը մէմալիքէ տաիր պիր կէօնա էֆքեար օլմասընը թէէմին իտիլիյօր։)

Բօմա 15.— Իթալիանընն մէթա-լիպաթընա թագվիյէթ վէրմէք իւզ-ըէ, Վէնէցիւէլա սուլարընա 4 իթա-լիա հարպ սէֆինէսի կէօնտէրիլմիշ տիր։ — Իթալիա խարիճիէ նաղբրը՝ իրատ իթտիկի պիր նումայատա, Ինկ-վէ Ալմանիանընն մուատէլէսինէ ի-թալիանընն տախի իշթիրաք իտէճէ-կինի պէյան իյլէմիշ տիր։

ԱՎՍԹՐԻԱ ՎԷ ՐՈՒՍԻԱ.— Բու-սիա խարիճիէ նաղբրը գօնթ Լամ-սօրֆընը՝ եագընատա Վիէննայա կի-տէրէք, Ավսթրիա իմբէրաթօրընա արզը իհթիրամաթ իտէճէկի՝ Բէթ-ըէսպուրկտան Բօլիթիշէ Գօրէսպօն-տէնց զազէթասընա պիլտիրիլտիկի՝ սօն թէլէկրաֆ խապէրլէրինատէն տիր։ —Ֆրէմանէպլաթ նամ Վիէննա պա-պէթասը՝ պու զիյարէթատէն վէ Բէթ-ըէսպուրկըն ըէսմի զազէթասընատա պու պապատ եազըլան պիր ֆըգրա-տան պահսալ, տիյօր քի, «Ավսթրիա վէ Բուսիա հիւքիւմէթլէրինին բօլի-թիգա մէսէլէլէրինատէ միւթթէֆիգ էն հարէքէթ իմմէքատէ օլաուգլարընը՝ քէնտի մէսլէքլէրի կէօսթէրմէքատէ տիր։ Բէթրէսպուրկտա հասըլ օլան իթիլաֆատան պէրու պիր դաչ քէրրէ թէէսսիրինի կէօսթէրէն պու միւթ-թէֆիգ հարէքէթ, ահվալը հաղրբէ-նին մուվաֆգըյէթինի թէէմին ի-տիյօր. մէղքիւր իքի հիւքիւմէթլէր տէ, Պալգան մէմլէքէթլէրինին տախի-լի բօլիթիգասը իւզէրինէ թէէսսիր վէ նուֆուզ գուլլանմայը խաթըրլարընա պիլէ կէթիրմէմէքատէ տիրլէր։ Իսմի Սըրպլարըը վէ Պուլկարլարը՝ քէն-տիլէրի իչին մուզիրը օլապիլէճէք էվհամը հայիզ օլմամալարը՝ հագգ-լարընատա խայրլը տըր։»

ՄԻԹԻԼԷՆԷՎԻՃԻ.— Բուսիա իմ-բէրաթօրը՝ տպրիլ սօնլարընատա, վէ Ալմանիա իմբէրաթօրը՝ մայիսին իլք հաֆթասը Բօմատա պէքլէնմէքատէ տիրլէր։

Գօրսիգատա պիւյիւք սու թուղ-եանլարը վուգու պուլարագ, քիւլ-ույէթի խասարաթ օլմուշ տըր։

Ալմանիա իմբէրաթօրը՝ պաշ վէ-քիլ գօնթ Պիւլօվա Հօէնցօլլէրն նի-շանընընն Կրան Գօրտանընը, տախիլիէ նաղբրընա էկլ Բուժ նիշանընընն պիւ-յիւք Խաչը իլէ պիրլիքտէ Կրան Գօր-տանընը, մալիէ նաղբրընա էկլ Բուժ նիշանընընն Վինճի վէ խարիճիէ նաղ-բրընա Գուրօն նիշանընընն քէզա Վին-ճի բիւթպէլէրինի իթա իյլէմիշ տիր։

Ավսթրիա իմբէրաթօրը՝ իթթի-ֆագը միսէլլէսին թէճտիտի էնտա-սընտա վագը օլան հիւսնի խըտէմա-թընա միւքաֆաթէէն՝ Ալմանիա պաշ վէքիլինէ քէնտի ֆօթօկրաֆընը ի-տա իթմիշ տիր։

Պոէր ժէնէրալլարը Պոթա վէ Տը-լարէյ՝ Թրանսվալա միւթէվէճճիհէն Լա-Հէյատէն հարէքէթ իթմիշլէր տիր։ Միւմաիլէյհիւմա, օրատա պիր պէ-յաննամէ նէշր իտէճէքլէր տիր։

Միւթէվէֆիա Մ. Գրիւպէ գարշը վագը օլան թահգիրամիզ նէշրիյաթը սէպէպիյլէ Ֆօրվէց նամ սօսիալիսթ զազէթա ալէյհինտէ իդամէ օլու-նան նամուս տավասը՝ միւթէվէֆիա-նընն ֆամիլեասընընն ըէճճասը իւզէրի-նէ թաթիլ օլունմուշ տըր։

ԲԱԹՐԻԳԽԱՆԷ ՀԱՎԱՏԻՍԻ

Ս. Յակոբ խասթախանէսի Հոգաբար-ձութիւնը՝ Ս. Ծնունդ վէ Եըլ-պաշը միւնա-սիպէթիյլէ ֆուգարա վէ միւհթաճինէ մախսուս իանաթընն ճէմինէ պաշլամըշ տըր։

Իանէ ճէմինի տէրէօհատ իտէն զէվաթ.

Ս. Յակոբ Հոգաբարձութիւնը ազասն-տան՝ Զիլբօշեան Սահակ էֆէնտի

Մինասեան Գրիգոր »

Շէրպէթճեան Պօղոս »

Պըրգլեան Գրիգոր »

Ս. Յակոբ խասթախանէսի վէքիլ-խարճը՝ Ինճէյեան Մովսէս աղա

Միւմաիլէյհիւմէ մուավէնէթ իթմէյի տէրէօհատ իյլէյէնլէր՝

Գուրպանեան Մկրտիչ էֆէնտի

Շաչեան Դէորգ »

Իանէ պիլէթլէրինատէն՝ մաթպաամըզտա տախի պուլունմագտա տըր։

*** Կէլէճէք բազար իրթէսի կիւնիւ Ա-նարատ Յաղութիւն եօրթուսը վէ Բանկալ-թիտէ Վիէննա Մխիթարեան թարիգաթը քիլիսէսինին եէվմի մախսուսը օլուպ, պու վէսիլէ իլէ մէղքիւր քիլիսէտէ իճրասը մուգարրէր օլան զիյնէթի բուհանիէյէ տա-հա զիյատէ չաչաա վէրմէք իւզրէ, իչպու զիյնէթին էօնիւմիզտէքի բազար կիւնիւ իճրասը թէնսիպ իտիլմիշ տիր։ Շէօյլէքի եէվմի մէղքիւրտէ, սաաթ 4 պէ. տա, կ-Բաթրիգ բիւթպ. Էմմանուէլեան էֆ. հաղ-բէթլէրի մութանթան սուբէթտէ Գուա-տասը չէրիճ թագտիս իտէճէք, վէ ագ-շամ տախի սաաթ 10տա միւշարիլէյհ հաղ-բէթլէրինին թահթը բրասէթինատէ այնի բուհանի իճրա իտիլիպ, Դեր. Տալեան Հ. Արիստակէս Վ. թարաֆընատան քարոզ ի-բատ օլունարագ, մուախխարէն Օրհնու-թիւն վէրիլէճէք տիր։

Ասըլ եօրթու օլան բազար իրթէսի կիւ-նիւ տախի մէղքիւր քիլիսէտէ Գուատասը չէրիճ թագտիս գըլընաճագ տըր։

*** Սինոդ մէճլիսինին միւզաքէրաթը խիթամ պուլմուշ օլուպ, պու կիւն հարբն մազպալարընը իմզալանմասը իչին, սօն տէֆա օլարագ ագտը իճթիմա իտիլէճէկի խապէր ալընմըշ տըր։

*** Պիր զէմանատան պէրու մէմուրէն էր-զրումտա պուլունմագտա օլան Կ-Բաթրիգ Վէքիլի Արհ. Աւետիս Արք. Արփիարեա-նա՝ Տէրիսատէթէ ավտէթի իչին Կ-Բաթ-րիգ բիւթպ. էֆ. հաղբէթլէրի թարաֆընը-տան խապէր կէօնտէրիլտիկի իշիտիմիզ տիր։

*** Էրմէնի բաթրիգխանէսի գաբու քէհ-եասը Տէր-Ներսէսեան Տիգրան էֆ.՝ տիւն մապէյնի Հիւմայունա կիթմիշ տիր։

*** Զէնոս կիւնատէն պէրու տիւշարը թա-թիլ օլմուշ օլան բէֆիդիմիզ «Մանգումէի էֆքեար» զազէթասընընն՝ իսթիհսալ իյլէ-տիկի միւսաատէի ալիէ իւզէրինէ, պու կիւնատէն իթիբարէն թապ ու նէշր օլուն-մայա պաշլատըը մէնհունէն կէօրիւմիշ տիր։

Ճէմաթըմըզ միւթէպէրանընատան Մի-շէլ Միրան էֆ. Նին զէվճէի միւհթէրէմ-սի Տիկին ԻՍԿՈՒՀԻ ՄԻՐԱՆ՝ խայլի միւ-ատէթէն պէրի կիրիֆթար օլաուզը մուհ-ւիք խասթէլիքտէն ազատէի կիրիպան ի-տէմէյէրէք, պու սապահ վէֆաթ իթմիշ տիր։

Միւթէվէֆիէ՝ տինսաար, խայրխահ վէ հիւսնի ախլէագ վէ նէզաքէթիյլէ քէնտի-սինի թանրյանարընը ըիայէթ վէ թէվէճ-ճիւհիւնիւ գազանմըշ միւթթէրէմ պիր գաատն օլմազլէ, զայրը էպէտիսի՝ զէվճի միւհթէրէմիյլէ սաիր ագրապասընը տիւ-չարը հիզմն ու քէտէր իյլէմիշ օլաուզընը-տան, պու պապատ իշհարը թէէսսիւֆլէ պէրապէր, թէսէլլիպաթը սամէտանիյէ թէ-մէնինի իյլէրիզ։

Ճէնազէ ալայընընն ճումա կիւնիւ սաաթ 5 1(2 տա, Ս. Յովհան Ոսկեբերան քիլի-սէսինատէ իճրասը մուգարրէր տիր։

ԽԸՐԳԱԻ ՃԷՐԻՖ ԶԻՅԱՐԷԹԻ

Բազար իրթէսի կիւնիւ Բամազանընն 15ի վէ Խըրգաի չէրիճ զիյարէթի եէվմի մախսուսը օլաուզընատան, Զաթը հաղրէ-թի Բաթիշահի սաաթ 6 բատտէլէրինատէ սէօրթ աթը միւքէլլէֆ պիր կէրտունէ սիւար օլաուգլարը, վէ մուվաճճէհէի Հիւ-մայունլարընատա Շահզատէկեանտան Պիւր-հանէտտին էֆ. հաղբէթլէրիյլէ Սէրասքէր Բիզա բաչա օլաուգլարը հուլտէ, Սըլտըզ սէրայընատան ալայը վալէա իլէ հարէքէթ պույուրմուշլար տըր։

Ալայը մէղքիւր Օրթաքէօյ մուվասը-

լէթ իւլէյիւ, Զաթը հազրէթի Շէհրիյարի սաաթ 6յը 10 տաղըգա կէչէրէք, րիւքիւպլէրինէ մախսուս Թէշրիֆիյէ վաբօրը Հիւմայունընա ազիմէթլէրինտէ, վաբօրը մէզքիւրըն պաշ գօմանտանը Ապտի վէ իքինճի գօմանտանը Պէհճէթ բաշալար թարաֆընտան մէրասիմի իսթիգպալ վէ թազիմ իյֆա գըլընմըշ տըր։

Վաբօրը Հիւմայունտա Շահզադէկեանտան Մէհէմմէտ Սէլիմ, Ապտիւլ Գատէր, Ահմէտ "Պիւրհանէտտին էֆէնտիլէր հազրաթը, Սէրասքէր Րիզա բաշա, Պահրիէ նազըրը Հասան բաշա, Թօբհանէ միւշիրի Զէքի բաշա, Թէֆթիշի ասքէրի գօմիսիօնը րէիսի սանիսի միւշիր Էտհէմ, հավէրը էքրէմ վէ մայէթի սէնիյէ էրքեանը հարպիէ միւշիրի Շաքիր, պաշ քեաթիպ Թահսին, սէր գարին Հաճի Ալի, քեաթիպի սանի Իզզէթ, մապէյնի Հիւմայուն միւթէրճիմի սանիսի Րաղըբ, տամատը Շէհրիյարի Ահմէտ Զէվ իւլ Քէֆլ բաշալար, գուրէնատէն Էմին, Արիֆ վէ Ֆաիգ պէյլէր, գարինի սանի Նուրի վէ սէր Թիւֆէնկի Թահիր բաշալար, սէր էսվապի Խամէթ պէյ, հավէրը խուսուսի Մէհէմմէտ վէ Ֆէհիմ բաշալար վէ տահա սաիր մապէյնի Հիւմայուն րիճալ վէ մէմուրինի պուլունմագտա օլտուգլարը կիպի, Լիման րէիսի Սամի բաշա իլէ Լիման խասրէսինէ մէմուր Նուրի պէյի համիլ օլան Րէհպէր իսթիմպօթը գլաղուզըդ իթմէքտէ, վէ Լիման խաարէսինտէն Թախսիս օլընան Զիյնէթ, Գամէր վէ Թէվֆիգիյէ սաղ, վէ Մէսէրրէթ, Րաղպէթ վէ ձէյլան իսթիմպօթլարը տա սօլ թարաֆտան կիթմէքտէ, վէնահիտ, Հիտայէթ, Գարամուրսալ, Մէտէտի Րէսան, Սապահ վէ Գավագ իսթիմպօթլարը կիւզէրկեահտա օլմագ իւզրէ Թէրթիպ օլունան բարլագ պիր ալայը պահրի իլէ հարէքէթ պույրուլմուշ, վէ եօլտա, մէվգի պէ մէվգի սէլամ տուրմուշ օլան մէզքիւր Նահիտ, Հիտայէթ, Գարամուրսալ, Մէտէտի Րէսան, Սապահ վէ Գավագ վաբօրը Հիւմայունլարընտաքի ասաքիրի պահրիէի Շահանէ «Բատիշահըմ չօգ եաշա» տուաայը րէֆ իյլէմէքտէ, վէ սէրաթա ալայ սանճագլարըյլա տօնատըլմըշ օլան Իսթանպօլ, Իզզէտտին վէ Իզմիր վաբօրը Հիւմայունլարըյլա գորաղօլ սէֆինէի Հիւմայունը Թայֆալարը տախի «Բատիշահըմ չօգ եաշա» տուաարըյլա մուգապէլէ իթմէքտէ պուլունմուշլար տըր։

Իտարէի Մախսուսէ վէ Շիրքէթի Խայրիէ վաբօրլարըյլա սէֆաինի էճնէպիյէ վէ Թիւճճարիէ տախի պու վէսիլէ իլէ տօնատըլմըշլար տըր։

Վաբօրը Հիւմայունի Սէրայ-պրունընտա Եալըղ-գաբու սահիլինէ մուվասըլէթինտէ, Զաթը հազրէթի Շէհրիյարի գաբույա չըգըլըլար, վէ օրատա պիրինճի Ֆըրգա գօմանտասը միւշիր Սաատէտտին, Շէհիր էմինի Րըտվան, Զաբթիէ նազըրը Շէֆիգ բաշալար հազրաթը վէ սաիր պէնտէկեան, վէ ասաքիրի Շահանէ թարաֆլարընտան քէմալը ինթիզամ իլէ րէսմը իսթիգպալ վուգու պուլմուշ տըր։

Պատէհու Զաթը հազրէթի Բատիշահի պիր կէրատինէ սիւար օլտուգլարը վէ գարշըլարընտա Շահզադէ Պիւրհանէտտին էֆ. հազրէթլէրիյլէ Սէրասքէր բաշա պուլունտուղը հալտէ, Թէրթիպ օլընան ալայը վալէա իլէ Թօբ-գաբու սէրայընա մուվասըլէթլէ, Պաղտատ քէօշկինտէ պիր միւտտէթ արամ պույրուլտուգտան սօնրա, Խըրգաի շէրիֆին հըֆզ խոլնմըշ օլտուղու տաիրէնին գաբուսը քէմալը Թաազիմաթ իլէ աչըլարագ, էվվէլա Թարաֆը հազրէթի Բատիշահիտէն րասիմէի Թիլավէ վէ զիյարէթ իճրա պույրուլմուշ, վէ միւթէագըպէն իշարէթի հազրէթի Խիլաֆէթբէնահի իւզէրինէ Սատրազամ վէ Շէյխ իւլ Իսլամ վէ սաիր վիւքէլա վէ պէնտէկեան հազարաթը այնի րէսմի իճրա իյլէմիշլէր տիր։

Պու սըրատա սատրը միւշարիլէյհ իլէ Շէյխ իւլ Իսլամ վէ պիլճիւմլէ պէնտէկեանը քիրամա՝ քէնարլարընա պիր տուա եազըլմըշ պիրէր աթլաս տէսմիմալ իթա վէ իհսան պույրուլմուշ տըր։

Մուախխարէն պէնտէկեանը քիրամը հազրէթի Շէհրիյարի վէ Վալիտէ սուլթան հազրէթլէրիյլէ տիկէր սուլթանլար հազարաթը՝ րասիմէի զիյարէթի իյֆա իյլէմիշլէր տիր։

Րէսմը զիյարէթ իխթամ պուլտուգտան սօնրա, ագշամա գատար տուա վէ նամազլար էտա օլունուպ, կէճէ վագըթ Զաթը հազրէթի Շէհրիյարի Թէքրար Պաղտատ քէօշկինէ ավտէթ պույրուրմուշլար տըր։ Օ սըրատա Թօբ-գաբու սէրայը գարաղօլլարընտա պուլընան ասաքիրի Շահանէ՝ մէզքիւր քէօշկին գարշըսընտաքի պաղչէտէ սաֆպէսթէ տուրմուշ օլմալարըյլա, ճիւմլէսինէ իհսանը ձիհանպանի՝ Խազինէի խասսաի Շահանէ նազըրը վէ մուհասէպէճիսի պէյ էֆ.-լէր վէ սէրայը ալի մուհաֆըզը Րիզա բաշա հազարաթը վասըթասըյլա Թէվզի պույրուլմուշ վէ ճիւմլէսի թարաֆընտան «Բատիշահըմ չօգ եաշա» տուասը րէֆ իտիլմիշ տիր։ Անտէրունը Հիւմայուն պէնտէկեանընա տախի աթիյէյի սէնիյէլէր վէրիլմիշ տիր։

Զաթը հազրէթի Բատիշահի սաաթ 11ի չարէէք կէչէ Պաղտատ քէօշկինտէն հարէքէթլէ, Լալա-պաղչէսինին իւչինճիւ գաբուսընտան՝ րիւքիւպլէրինէ մախսուս կէրատինէ րաքիպէն, Եալըղ գաբուսը րըխթըմընա հարէքէթ պույրուրմուշլար տըր։

Օրատան իսէ Թէշրիֆիէ վաբօրընա րաքիպէն, էսնաի ազիմէթտէ օլտուղու կիպի, ավտէթտէ տախի բարլագ պիր ալայը պահրի իլէ սաաթ 12 րատտէլէրինտէ Օրթաքէօյ րըխթըմընա մուվասըլէթ իտիլմիշ, վէ Զաթը հազրէթի Բատիշահի Թէքրար պիր կէրատինէ րաքիպ օլարագ, Եըլտըզ սէրայընա ավտէթ պույրուրմուշլար տըր։

Էսնաի ազիմէթ վէ ավտէթտէ, կիւզէրկեահը հազրէթի Բատիշահիտէ խըրճախըճ էհալի իլէ Իսլամ, Էրմէնի, Րում վէ Մուսէվի մէքթէպլէրի չակիրտանը պուլունուպ, «Բատիշահըմ չօգ եաշա» տուասընը րէֆ իյլէմիշլէր տիր։—Պու մէքթէպլէրտէն Ս. Փրկիչ Էրմէնի խասթախանէսի մէքթէպի չակիրտանը տախի՝ ճանիպէ իւզէրինէ իլչէնմիշ զայեթ միւզէյյէն պիր ուպուտիյէթնամէյի խաքիբայը հազրէթի Բատիշահիյէ արզ վէ Թագտիմ իյլէմիշլէր տիր։

Ազիմէթ վէ ավտէթի հազրէթի Շէհրիյարի էսնասընտա բէք չօգ ֆուգարա վէ միւհթաճինէ սատագալար վէրիլմիշ տիր։

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Լօնտրա սէֆարէթի Սէնիյէսինէ՝ Շուրաի տէվլէթ Միւլքիէ տաիրէսի ազասընտան Միւսիւրիւս պէյ հազրէթլէրի Թայինի. Րուսիա իմբէրաթօրընըն հավէրլէրինտէն հիւզզաշը գօնթ Շուվալօֆա վէ բրէնս Թրուպէցգօյա Զնճի Օսմ., բրէնս Օպլէնսքիյէ, բրէնս Տօլկուրուքիյէ, Րուսիա չուրաի տէվլէթ ազասընտան Մ. Գօֆմանա վէ Եալթա լիմանը գօմանտանը գայմագամ Սէվէլօֆա Զնճի Մէճ., Զարըն մայէթ մէմուրը բրէնս Տատիանա վէ իմբէրաթօրըն տիկէր պաշը հավէրլէրինէ Յիւնճիւ Մէճ. նիշանլարը, իմբէրաթօրըն հավէրի միրալայ բրէնս Օպլէնսքիյէ, գօնթ Հայտէնէ վէ ժէնէրալ Սէրէբէկինէ ալթուն Իմթիյազ միտալիալարը իհսան.

*** Պալը սէրասքէրի մուհաքէմաթ տաիրէսի րէիսի սանիսի ֆէրիգ Հաճի Հիւսէյին բաշայա րիւթպէի միւշիրի, հավէրը խուսուսի հազրէթի Շէհրիյարի միրլիվա Ֆէհիմ բաշայա ֆէրիգլիք րիւթպէսի թէվճիհ.՝ կիւմիւշհանէ միւթէսարրըֆլըղընա՝ Ֆէրք միւթէսարրըֆը Աթըֆ պէյ, Էրթօղրուլ միւթէսարրըֆլըղընա՝ Ճիսրի Մուսթաֆա բաշա գայմագամը Մուսթաֆա Նուրի էֆ. Թայինի. Մէքթէպի ասքէրիյէի Շահանէ միւֆէթթիշի ֆէրիգ Իսմայիլ բաշայա մուրասսա Օսմ. Շուրայի պահրիէ րէիսի ֆէրիգ Մէհէմմէտ բաշայա 1նճի Օսմ. նիշանլարը իհսան պույրուլմուշ տըր։

ՏԱԽԻԼԻ

Տիւն Եունան մասլահաթկիւզարը՝ Պապը Ալիյէ կիտէրէք, Սատրազամ վէ Խարիճիյէ նազըրը հազարաթըյլա միւլագաթ իթմիշ տիր։

—Տէրխասաէթ Եունան սէֆարէթինէ Եունան պաշ վէքիլի ագրապասընտան՝ Բարիս սէֆիրի Մ. Տէլիեանինին Թայինի օլունաճաղը սէօյլէնմէքտէ տիր։

—Մօնիթէօրտէ օգունմուշ տըր. «Շիրքէթի Խայրիէ վաբօրլարընըն քէօբրիւ իսքէլէլէրինէ եանաշմալարը միւշքիլ օլտուղընտան, պունա չարէ օլմագ իւզրէ, տէմիր քէօբրիւնիւն Իսթանպօլ ճիհէթինտէքի տուպալարը իւզէրինէ եէնիտէն իսքէլէլէր ինշասը իլէ Շիրքէթ իլէ Պահրիէ նէզարէթի արասընտա պիր մուգավէլէ ագտ օլունմուշ տըր։ Պու եէնի իսքէլէլէր խիթամ պուլտուգտան սօնրա, շիմտիքի ախշապ տուպալար իլէ իսթինատքի տիւքքեանլար գալտըրըլմայաճագ տըր։ Եէնի իսքէլէլէր իւզէրինէ տիւքքեանլար վէ եօլճուլարըն իսթիրահաթընա մախսուս սալօնլար եափըլաճագ վէ պու իսքէլէլէրէ մէրտիվէն իլէ ինիլէճէք տիր։ Պու իսքէլէլէրին պիւյիւք գըսմը իքմալ խոլնմըշ տիր։»

—Սէրվէթտէ օգունմուշ տըր. «Րուսիանըն րէսմի ղազէթասընտա նէշր օլընան պիր Թէպլիղաթը րէսմիյէտէ, անվալը հազըրէնին մէմնունիյէթպախշ օլտուղը պէյան խոլնէրէք, Պուլկար իխթիլալճըլարընըն հարաքեաթը Թէվպիխ վէ պու հարաքեաթըն վահի խուսուսի իշար օլունմուշ տըր։ Րուսիա հիւքիւմէթի՝ անվալը հազըրէյէ նէր կէօնա Թէպտիլաթըն տախմա ալէյհինտէ օլուպ, քիւչիւք հիւքիւմէթլէրին քէնտի մէնֆաաթլարը իչին, սաիրին մուհաֆազասընա խարզմ իթմէքլէ պէրապէր, նէր կէօնա Թէշվիքէն իխթիլալը մէն իթմէլէրինի նասիհաթ իթմէյի էլզէմ ատտ իյլէմէքտէ տիր։ Րուսիա հիւքիւմէթի՝ պու նասիհաթը մէզքիւր հիւքիւմէթլէրին տինլէյէճէքլէրինի իւմիտ խոլյօր։ Տէվլէթի միւշարիլէյհանըն,«սթաթիւ գուօ»նըն մուհաֆազասը վէ նէր տիւրլիւ գարըշըգլըղըն մէնի խուսուսընտաքի գարարը գաթիի՝ Թէմամիյլէ Թագտիր գըլընմըշ տըր։»

—Լօնտրա Օսմ. սէֆիրի ճէնապի Միւզիւրիւս պէյ էֆ. հազրէթլէրի բաղար կիւնիւ մապէյնի Հիւմայունա ազիմէթլէ, սէր գարինի հազրէթի Շէհրիյարի Հաճի Ալի բաշա հազրէթլէրի վասըթասըյլա արզը Թէշէքքիւր վէ ուպուտիյէթ իթմիշ, վէ պու վէսիլէ իլէ մազհարը իլթիֆաթը Շահանէ օլմուշ տըր։ Միւշարիլէյհ՝ պիր գաչ կիւնէ գատար մահէլլի մէմուրիյէթինէ կիտէճէք տիր։

)(9)(

ՊԻԳԷՍ ԳԱՏԸՆ

Կէնճ գըզ, Թապիպին Թավսիյէ իթմիշ օլտուղը ույգու կէթիրիճի իլաճը վալիտէսինէ վէրմէքլէ, իչպու իլաճըն Թէէսիրի տէրհալ կէօրիւլտիւ։

Մարսէլ, վալիտէսինին, զայէթ սաքին հալտէ, վէ եօլիւ կիպի լէհճէսի պէմպէյազ օլարագ եաթտըղընը կէօրտիւկիւնտէ, քէնտիսինի Թումթամայարագ, հէօնկիւր հէօնկիւր աղլամայա պաշլատը։

Աղլամագլա, նիհայէթ Ֆէրահլանըյօրտը, էյիլիք հիսս իտիյօրտը։ ագմայան կէօզ եաշլարը տահա զիյատէ էլէմլիտիր տըրլար։

Այնի վագըթտա սօգագ գաբուսը պիր գաչ տէֆա եավաշճա չալընմագլա, կէնճ գըզ՝ պիր միւտտէթճիք քէտէրինի ունուտտու, կէօզ եաշլարընը սիլտիքտէն սօնրա, գաբույը աչտը։

Պու կէլէն՝ գաբուճը մատամ Անայիս Բէբէն օլուպ, րիգգաթէնկիզ պիր սէտա իլէ,

— Պէն իմ, ազիզէմ մատմազէլ, պէտապախթ խասթամըզ պու ագշամ նա՞սըլ տըր, տէյի սօրտու։

Մարսէլ, մէզպուրէյի, հէմ սալօն, հէմ եէմէք օտասը եէրինէ գուլլանըլան քիւչիւք պիր օտայա կիրտիրէրէք,

— Եաթըյօր, տէտի։

Մատամ Բէբէն՝ սուֆրանըն իւզէրինէ պիր սիւտ գապը գօյտու քի, պունտան, կէնճ մարքի տը Ֆլէրթին՝ գաբուճընըն օտասընտա պուլունտուղը զէման հիսս իթտիկի կիպի, նէֆիս պիր գօգու հասըլ օլմագտա իտի։

Մատամ Բէբէն.— ¿Պու կիւն էթ սույու բիշիրտիմ, տէտի։

Մարսէլ.— Նէ՛ գատար խայըրխահընըզ. պու ինսանիյէթինիզտէն տօլայը սիզէ նէ՛ մէրթէպէ Թէշէքքիւր իթմէլիյիզ։

— Պէօյլէ սէօզլէր սէօյլէմէյին, ազիզէմ մատմազէլ, տինիզլէր պիլէ պիրիպիրինէ եարտըմ իտէրլէր։ Էյի պիր էթ սույու՝ հէմ վալիտէնիզէ, հէմ տէ սիզէ ֆայտէլի տիր, չիւնքի պիր վագըթտան պէրի սիզին տէ կիւզէլ րէնկլէրինիզ գայպ օլույօր։

Մարսէլ.— (մահզունէն պաշընը սալլայարագ.) Պէնի տիւշիւնմէյին. պէն վալիտէմի գուրթարմագ արզուսընտայըմ. օ օլմազսա, պէնիմ իչին եաշամագ նէ՞չ տիր։

— Լաքին իքինիզ տէ եաշայաճագսընըզ... Նիչէ տէֆալար, ֆէնա կիւնլէրին ունուտուլտուղը կէօրիւլմիւշ տիւր։

— Սէսինիզի Ալլահ իշիթսին։

Օլ էսնատէ մատամ Բէբէն՝ Թէրէտտիւտ իչինտէ պուլունույօր իտի։ Էյէր պօշպօղազ օլմասա իտի, զաթէն գաբուճըլըղա լայըգ օլմազ իտի։

Մէզպուրէ, պիր տէլիգանլընըն քէնտիսինի զիյարէթլէ, կէնճ գըզ հազզընտա կէօրիւշտիւկիւնիւ նագլ իթմէյի ֆէվգըլատէ արզուլէյօրտու, վէ եարարի պիր րօման Թարզընտա պաշլամըշ օլան պու քիւչիւք հիքեայէտէ, քէնտիսինին մէտխալի օլմասընը տա պիւյիւք պիր իգպալ սայըեօր իտի։

Լաքին Մարսէլ, մագրուր օլմամալըլա պէրապէր, գաբուճը գատընա՝ քէնտիսիյլէ Թէքլիֆսիզ օլմասընա ճէսարէթ վէրմէյիպ, Թավր ու հարէքէթի՝ ասըլզատէլէրէ լայըգ վէ քիպարճա օլտուղընտան, չօգ տէֆա մատամ Բէբէն, պու հալէ հայրան օլարագ, քէնտի քէնտիյէ,

— Մատմազէլ Նըվասէօր՝ էսնաֆ գըզլարըյլա պիր բրէնսին գըզը օլմալը տըր, տիյէրտի։

Իմտի մէզպուրէ գատըն, պիր Թարաֆտան իշի կէնճ գըզա հիքեայէ իթմէյի արզուլէտիկի, վէ տիկէր Թարաֆտան անըն ինֆիալընը մուճիպ օլուր տէյի գօրգուտուղու հալտէ, տիլպէր քիրաճըլընա խոճէք պիր Թէքլիֆի օլտուղունու պիլտէն պիրէ խաթըրլայարագ,

— Նէ՛ տէրէճէ տալկընըմ, ազ գալտը պաշըմտա իկի ունուտաճագ իտիմ. սիզէ պիր տիյէճէյիմ օլտուղընը պիլիյօրտում, ֆագաթ արտ արտա տալկընլըգ քէսպ իտիյօրում. պու տա, մալիւմ եա, զէվճիմին վէֆաթընտան պէրի հիսս իթտիկիմ քէտէր նէթիճէսի տիր, տէտի։

— Ազիզէմ մատամ Բէբէն, պանա տիյէճէյինիզ նէ՞ տիր։ Էյէր պէնտէն պիր խըզմէթ խիթէյէճէք իսէնիզ, էլիմտէն կէլէնի եափմայա հազըրըմ։

— Էյ, պու տա պիր նէվ խըզմէթ տիր, պագընըզ, իչին նէ օլտուղընը սիզէ սէօյլէյիմ։

Միսիրլիս պէյ՝ Լօնտրա սէֆիրի սապըղը մուխթէվէֆա Գօսթագի Միսիրլիս բաշանըն մախտումը օլուպ, Տէրխասաէթտէ մէհաֆիլի րեսմիէ վէ սիյասիյէտէ վայէթ մաարուֆ պիր զաթ ըտը: Միւշարիլէյհ, պունտան էվվէլ Ռօմանա Օսմանըը սէֆիրի օլտուղու կիպի, Լօնտրա սէֆարէթի Սէնիյէսինէ տախի քեթապէթ վազիֆէսիյլէ պուլունմուշ ըտը: Մուխթէվէֆա Գօսթագի Միսիրլիս բաշատան էվվէլմէ Րուսթէմ վէ Անթօբուլօ բաշալար՝ Լօնտրա Օսմանըը սէֆարէթինի իյֆա իյլէմիշլէր տիր:

—Եավէրանը հազրէթի Բատիշահիանէն Ֆէհիմ բաշա հազրէթլէրինէ, խըտէմաթը սատըգաթքեարանէսինէ մուգաբիլ մուքաֆաթէն ֆէրիգլիք րութպէսի թէվճիհ պույրուլմուշ ըտը: Բաշայի միւշարիլէյհ, մաալէյհի Հիւմայունա պիլ ավտէ, մաղհար օլտուղու էլթաֆը Շահանէտէն տօլայը արըը թէշէքքիւր վէ ուպուտիյէթ իթմիշ, վէ նայիլի իլթիֆաթը Շէհրիյարի օլմուշ ըտը:

—Իւսկիւպտէն նոյ. 29 թարիխիյլէ ալընան պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, Րումէլի վիլայէթլէրի միւֆէթթիշի Հիւսէյին Հիլմի բաշա, վէ եավէրը հազրէթի Բատիշահի Ֆէրիգ Նասըր բաշա հազարաթը, մաիյէթլէրիյլէ պիրլիքտէ եէվմի մէզքիւրտէ գաթարը մախսուս իլէ Իւսկիւպ վասըլ օլմուշլար, վէ մէմուրինի միւլքիէ վէ ասքէրիէ, գօնսօլօսլար թէրճէմանլարը վէ Իսլամ վէ Խրիսթիան մէքթէպլէր թալէպէսի թարաֆընտան իսթիգպալաթը մախսուսէ իլէ գապուլ օլունմուշլար ըտը:

—Րումէլի վիլայաթը իսլահաթ մէրքէզ գօմիսիօնը ճումաա իրթէսի վէ բազար իրթէսի տախի ագտը իճթիմա իտէրէք, Հիւսէյին Հիլմի բաշա հազրէթլէրինին կէօնտէրմիշ օլտուղու րաբօրթօլար իւզէրինէ իճրայի միւզաքէրէ էյլէմիշ ըտը:

—Նէշր ու իլան օլունան իսլահաթը միւլքիէ անքեամընճա, Սէլանիք վիլայէթինտէ թահսիլ իտիլէն բուսումը միրիէնին 100տէ 5ի, դեկտ. 1տէն իպթիտարէն, վիլայէթին ումուրը նաֆիասընա գուլլանըլմագ իւզրէ, Զիրաաթ պանգասը շուպէլէրինէ թէսլիմ օլունաճագ ըտը:

—Սէլանիքտէ չըգան Ժուրնալ տը Սալօնիք ղազէթասընըն միւտիրի Րումէլի միւֆէթթիշի ումումիսի Հիւսէյին Հիլմի բաշայա, մէմուրիյէթինին մագսատը նէ օլտուղընը սօրմուշ, վէ միւշարիլէյհ տախի, Սէրվէթին գավլինճէ, մէմուրիյէթինին մագսատի րեսմէն նէշր իտիլմիշ օլան իրատէի սէնիյէտէ մուֆասսալէն իյզահ օլունմուշ օլտուղընտան, քէնտիսինճէ պէյան իտէճէք հէնիւզ պիր շէյի պուլունմատըղընը իֆատէ էյլէմիշ տիր:

—Գալաթատա Վօյվօտա մէրքէզի սապըղ ակը գօմիսէրի Մէհմէտ Ալի պէյ՝ Պէյօղլու միւթէսարրըֆլըղը բոլիս մէճլիսի ազալըղընա թային օլունմուշ ըտը:

—Պրիւքսէլտէ Օսմանըը սէֆարէթխանէսի՝ 50,000 ղշ. մասրաֆ իլէ թամիր իտիլէճէք տիր:

—Պիր զէմանտան պէրու մէզունէն մէմլէքէթինտէ պուլունան Տէրխասաէթ Ռումանիա սէֆիրի Մ. Լահօվարի՝ էվվէլքի կիւն չէհրիմիզէ ավտէթ էյլէմիշ տիր:

—Տիւյունը ումումիէ մէճլիսի խարէսի րէիսի գօմանտան Պէրժէ՝ Նըլպաշը խօրթուլարընը կէչիրմէք իւզրէ, էվվէլքի կիւն Շարգ Սիւրաթ գաթարըյլա Բարիզէ միւթէվէճճիհէն Տէրխասաէթտէն հարէքէթ իթմիշ տիր:

—Այըն տէմիր եօլու գումփանիասը միւտիրի Մ. Պարֆիլտ՝ Իզմիրտէ Բունթա էօնիւնտէ պիր լիման ինշասը իչին Նաֆիա նէզարէթինտէն իմթիյազ իսթիտա իթմիշ տիր: Պու մագսատլէ միւմաիլէյհ եագընտա Տէրխասաէթէ կէլէճէք տիր:

—Ամէրիգա մասլահաթկիւզարը ճումաա իրթէսի կիւնիւ Պապը Ալիտէ Խարիճիէ նազըրը հազրէթլէրիյլէ միւլագաթ իթմիշ տիր:

—Աթինա Օսմանըը սէֆիրի իլէ Եունան խարիճիէ նազըրը ճէտիտի կէչէն կիւն միւլագաթ իթմիշլէր տիր:

—Սըրպիա հիւքիւմէթի թարաֆընտան Գօսօվա վալիսի պէյ էֆ. յէ մա գօրտօն Թագօվօ նիշանընըն 1նճի, վէ հուսուսի գօմանտան վէ գօմիսէրի գայմագամ Խալիտ պէյ իլէ վիլայէթ թէրճէմանը Խամյըլ Թալաթ էֆ. յէ նիշանը մէզքիւրըն 3իւնճիւ րութպէլէրինէ պիրէր դըթաս իհսա օլունմուշ ըտը:

—Պէյօղլունտա Սօչիէթա Օբէրայա նամ Իթալիա ճէմիյէթի մուսիգիէսի թարաֆընտան պու քէրրէ վէրիլէն պիր գօնսէրին հասըլաթը օլան 1000 ֆր., Սիչիլիանըն սու թուղեանլարընտա միւթէզարրըր օլանլարա թէվզի իտիլմէք իւզրէ մէզքիւր տատայա կէօնտէրիլմիշ տիր:

—Պուլկար էրպապը ֆէսատընտան միրալայ Եանգօվ՝ սախթէ իմզէ Պէլկրատա կիրմիշ օլտուղու հալտէ, օրատան չըգմասը քէնտիսինէ էմր իտիլմիշ, Նայէ Ֆըրայէ Բրեսէ ղազէթասը եազմըշ ըտը:

—Իւչ ղըրհըը, իքի գրուազէօր վէ տէօրթ Թօրբիլ սէֆինէսինտէն միւրէքքէպ պիր Ավուսթրիա ֆիլօսը՝ եագընտա Պահրը Սէֆիտին պազը լիմանլարընը զիյարէթ իտէճէք տիր:

—Մանասթըրտան իշար օլունտըղընա կէօրէ, թէլէկրաֆ թէլլէրի իւզէրինէ եաղան գարըն տօնմուշ օլմասընտան նաշի, մէզքիւր թէլլէր գըրըլմըշ ըտը:

—Էտիրնէ վիլայէթինին պազը ճիհէթլէրինտէ մէվճուտ օլան 4 միլիօն օղգա քէօմիւրիւն Տէրխասաէթէ կէթիրիլմէսի իչին Տախիլիէ նէզարէթինտէն մէզքիւր վիլայէթէ էմր վէրիլմիշ տիր:

—Համբարձումեան էֆ. նին ալաճագլըլարը բազար իրթէսի կիւնիւ Թահթապրունեան էֆ. նին մաղազասընտա թօփլանմըշլար ըտը: Ցակոբեան չիւքէքճի, Բարսեղեան էֆ., Թահթապրունեան էֆ. մաամաա Աղասեան թարաֆընտան Արթին Չէքի էֆ., վէ պօրճլուլար թարաֆընտան Ջօհրապ էֆ. վէ Ցակոբեան չիւքէթի թարաֆընտան տախի վէքիլի Վարժապետեան էֆ. հազըր պուլունմուշլար ըտը: Ջօհրապ էֆ., 100տէ 35 թէքլիֆ իթմիշ, լաքին ալաճագլըլար՝ պունա չիրաէթ չէ գարշը կէլտիքլէրինտէն, Համբարձումեան էֆ. վէր՝ բէք չօգ միւղաքէրէ վէ մուպահասատան սօնրա, 100տէ 50 թէքլիֆինէ մուվաֆագաթ կէօսթէրմիշլէր տիր: Մէվճուտ նագտըլարը օլմատըղընտան, վէ պրէտի մաատէնի տէ կիւճ օլտուղընտան, էմլաքլարընը, այնի նիսպէթ իւզրէ ալաճագլըլարըն իւզէրինէ չէվիրմիշլէր տիր: Գարաքէօյ Եէնի-խանընը Ցակոբեան չիւքէթինէ վէ Գալաթատա տիկէր իքի էմլաքլարընը տախի սաիր ալաճագլըլարընա վէրմիշլէր տիր:

—Պիր վաղըթտան պէրու տիւշարը թաթիլ օլմուշ օլան Մարսիլիա իլէ սէյրի սէֆայինէ տիւնտէն իթիպարէն թէքրար պաշլանմըշ ըտը:

—Պիր գաչ կիւնտէն պէրի Իսկէնտէրիէտէ գօլէրա իլլէթի հէնիւզէն քեամիլէն չիւտէթ իթտիքինտէն, մէզքիւր չէհրիտէն կէլէնլէրէ 7 կիւն գարանթինա իճրասընա, վէ Մըսըրըն տիկէր պէլտէլէրինտէն կէլէնլէրէ, էվվէլքի կիպի, հալէնըզ 5 կիւն գարանթինա իճրասընա Մէճլիսի սըհհիէճէ գարար վէրիլմիշ տիր:—Մէճլիսի մէզքիւրըն գարարը միւճիպինճէ, դեկտ. 13 տէն իպթիտարէն Պէյրութտան հարէքէթ իտէն սէֆինէլէր, էսնաի հարէքէթլէրինտէ վէ սըհհի թամիրի պուլունան լիմանլարտա մուվասալէթլէրինտէ մուայենէյի թըպպիէյէ թապի օլաճագլար ըտը:

—Թամսալլաը Բարսաքէվլի խանինտէ պիր Րում, կէչէն կէճէ Տր. Մագրիտէսին խանէսինէ կիրէրէք, անը պիր խանճարլա կէօթիւրմէք իսթէմիշ, վէ թապիպ՝ մէրզումըն սէրխօշ օլտուղընը անլայարագ, կիթմէք իսթէմէտիքինտէն, Բարսաքէվլի՝ թապիպին իւզէրինէ հիւճումլէ թէմիզճէ տէօյմէյէ պաշլամըշ ըտը: Տր. Մագրիտէսին զէվճէսի համիլէ օլտուղընտան, պու վագըայը կէօրտիւքիւնտէ, իսգաթը ճէնին էյլէմիշ տիր: Բարսաքէվլի տէվգիֆ օլունմուշ ըտը:

—Գում-գաբուտա Մէղէճեան Միհա էֆ. նին խանէսինէ կէչէն կէճէ խըրսըզլար կիրէրէք, 150-200 լիրա գըյմէթինտէ զիւղըյմէթ էշյա վէ պարը աաարը աթըգա չալմըշլար ըտը:

—Պէյօղլունտա Պայգամ սօգաղընըն ազգընտա վաղը իէրուքեար, թիւթիւնճիւ վէ փէնճի տիւքքեանընտա էվվէլքի կիճէ խըրսըզլար կիրէրէք, թէքմիլ ֆէսլէրի, թիւթիւնլէրի, ուսթուրալարը, հավլիլէր իլէ սաիրէյի վէ 7-800 ղշ. ղըրգ նագտը, քի ճէման 80 լիրատան զիյատէ գըյմէթլի մալլէրի չալմըշլար, վէ գալան մալլէրի տէ խարապ պիր հալտէ պըրագմըշլար ըտը:

Պիր հաֆթա էվվէլ մէզքիւր տիւքքեանտան եօլ վէրիլմիշ օլան բէյրուքեար Խրիսթօ տէրտէսթ իտիլմէքլէ, խըրսըզըն, րէֆիգի պօյաճը Մարգօ օլտուղընը սէօյլէտիկինտէն, մէրգումը ղայըրէթաճա արանմագտա ըտը:

—Զըրգան բազար իրթէսի կիւնիւ լիմանըմըզտան հարէքէթ իթմիշ օլան Իսքէրամօր Նիգօլա նամ Րուս վաբօրը, Գարատէնիզտէ հիւքիւմ իտէն չիտտէթլի ֆուրթունա սէպէպիյլէ, Օտէսա եագընընտա գումա օթուրուպ, պիր թարաֆը ատլընմիշ, վէ խարապ էթթիշէնէ գատար պաթմըշ ըտը: Իչինտէքի եօլճուլար իլէ թայֆասը խայլի զահմէթ վէ զորգու չէքմիշլէր իսէ տէ, նիհայէթ սալիմէն գուրթուլմուշլար ըտը:

—Իսթանպօլ բօսթասը Էնգարէտէն Գըր չէհրինէ կիտէրքէն, եօլտա զար ֆուրթունասընա թութուլմուշ ըտը: Պիր սիւրիւճիւ իլէ պիր սիւարի նէֆէրի, իւչ բօսթա վէ իքի ղատըրին հայվանը ղայպ օլմուշլար ըտը:

—Նօյէմպէր 25տէն. դեկտ 1է գատար չէհրիմիզտէ 264 քիշի վէֆաթ իթմիշ տիր:

—Գարաքէօյ սէքէնէսինտէն պիր Էրմէնի գատընը, պէչ նէֆէր էվլատը խասթալանըպ, պիրինին վէֆաթ իթմիշ օլմասը, տիկէրլէրին տէ վէֆաթ իտէճէքլէրի հազզընտա չիւպհէ վէ գօրգու վէրմէքլէ, էվվէլքի կիւն միւթէէսսիրէն քէնտիսինի տէօյմիւշ ըտը: Պիչարէնին զէվճի էսքիճի Յովհաննէս նամ քիմսէ տէ, աճըըսընտան սէրսէմ հալէ տիւշար օլմուշ ըտը:

—Տիւն կէճէ Ֆաթիհ ճիվարընտա ախշամ պիր խանէտէն եանկըն զուհուր իտիպ, խալընըզ մէզքիւր խանէ եանմըշ ըտը:

ՕՍՄԱՆԼԸ ԳԱԶԷԹԱՍԸ

Եուգարտա պէյ փարիզի Օսմանըը կէօմրիւքլէրի թանզիմաթընըն 1897 յանվարընտա վաքէլէրի հըլուլ իթմիշ օլան 21 նումէրօլը գուբօնլարը, բուսմի դեկտ. 31է վէ էֆրէնճի 1903 յանվար 14է գատար պէյնէլլէլ թէտիյէ իտիլմէք իւզրէ, թագտիմ օլունմատըգլարը հալտէ, հիւքմիւզ գալաճագլար ըտը:

Տէրխասաէթ, 16 դեկտ. 1902

ԳԱԼԱԹԱ ԲՕՐՍԱՍԸ

Եսհամի ումումի	Ղշ.	30 17—
Րումէլի չըմէնտօֆէրի	Ֆր.	116 37—
Օսմ. լիրասը 100 ղշ. տան	ղշ. բր.	
Պէհաց մէճիտիէ ֆարգը		108 1
Մէթալիք		97 23

Սահիպի իմթիեազ վէ մէսուլը ղազէթա
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԹՕԼԱՅԵԱՆ

«Մ. Կօվէն, պիլիւօրսունուզ եա Մ. Կօվէնին քիմ օլտուղընը, սիզին գաթտա, օտանըզըն գարշըսընտա իգամէթ իտէն պիր կէնճ տիր:

— Էվվէթ, չօգ տէֆա կէօրիւյօրում:

— Լաքին էլմաս կիպի պիր ատէմ տիր. չալըշգան, նամուսլը. տօղրուսը պէն քէնտիսինտէ հիչ պիր գուսուր կէօրմէյօրում: Ղալիպա հէքիմլիկէ չալըշըեօր, խասթախանէնին պիրինտէ տախիլի թապիպ տիր, վէ սապահ գահվալթըսընը տիւքքեանըմտա իթմէքտէ օլտուղը գայմագըն մաամա Սավէն իտէ, սէմթին հէքիմլէրի իչինտէ Մ. Կօվէն գատար ուսթա հէքիմ թանըրմայօր: Հաթթա մաամա Սավէնին քիւչիւք չօճուղը պօղմաճա էօքսիւրիւքինէ թութուլմուշ իտէ, Մ. Կօվէն էյի իթմիշ:

Մարսէլ, մաամա Բէրէնին պիր քէրրէ լաֆզանըլըղա պաշլատըղընտա, սէօզինին սօնու կէլմէյէճէկինի, վէ լագըրտընըն էսասընը ղայպ իտէճէք տէրէճէտէ գարմագարըշ սէօզլէր սէօյլէյէճէկինի թէճրիւպէ իլէ պիլիր իտի իսէ տէ, պու տէֆա, մէրգումէնին քէնտիսինտէն պէքլէտիկի խըզմէթ իլէ գօմշուսընըն մէտհ ու սէնասը արասընտա նէ մունասիպէթ պուլունտըղընը անլամայը մէրագ իտէրէք, մաամա Բէրէնին սէօզիւնիւն էսասընա ճէլպ իտէրճէսինէ,

— Պու միւսիւ միւնասիպէթիյլէ մի սիզէ խըզմէթտէ պուլունաճաղըմ, տէյի սօրտու, վէ գարուճը՝ մէտհ ու սէնայը հավի օլան նութգընը պիրտէն պիրէ քէսիպ, պիր գաչ սանիէ գատար վէրէճէյի ճէվապը չաշըրտը: Պաահէու քէնտինի թօփլայարագ, թամիրի պէչաչէթիյլէ, չու եօլտա քէլամա տէվամ էյլէտի.

— Էվվէթ, մաամաղէլ, էվվէթ, սէօզիւմիւ քէսմիքինիզ զէման, Մ. Կօվէն միւնասիպէթիյլէ սիզէ պիր չէյ սէօյլէճէք իտիմ: Ահ, կէնճլիք բէք ղարիպ չէյ տիր, վագթիյլէ պէն տէ կէնճ օլտում տա, պիլիրիմ... Պու սապահ մէրտիվէնլէրի սիւբիւրիւրքէն, պու միւսիւյէ րասթ կէլտիմ ... ահ չու մէրտիվէնլէր, օ գատար չաբուգ բիսլէնիյօր քի, կիւնտէ պիր քէրրէ իքի տէֆա սիւբիւրմէյէ մէճպուր օլույորում:

«Աչաղըտա, «Այագ գապլարընըզը սիլմէնիզ րիճա օլունըր» տէյի եազըլմըշ օլան խաֆթայը իսէ, մաամաղէլ, զանն իտէրսինիզ քի ինկիլիզճէ չարգը օգույորում կիպի, քիմսէ անլամայօր. գունտուրալարըն ալթընը սիլմէյէ մախսուս օլան գապա հասըրլար՝ սայքը քէլպլէր իչին խաբըլմըշ. խօշ, պազը տէֆա քէլըլէր տէ այագլարընը սիլմէյի ունուտույորլար ա... Պունունըլա պէրապէր սէօզիմ սիզին իչին տէյիլ տիր: Հէրնէ իսէ, Մ. Կօվէնէ կէլինճէ, պու միւհթէրէմ տէլիգանլը՝ պէնի կէօրէրէք, — Սապահլար խայր օլսուն մատամ Բէրէն, տէտի, զիրա չունու տա սէօյլէյիմ քի, քէնտիսի ղայէթ թէրպիյէլի պիր քիմսէ տիր. հալ ու խաթըրըմը սօրտու, հասըլը պէնի տիւշիւնտիւկիւնիւ իսպաթ իտէճէք եօլտա պիր չօգ չէյլէր սիւալինտէն սօնրա, — Մատամ Բէրէն, պազը խաղլարըմը գօբիա իտէճէք պիրինի թանըրմըըսընըզ, տէտի:

«Թապիի պէն իւլում ու ֆէնունա ատայըր չէյլէր պիլմէմ, լաքին տիւշիւնտիւմ քի, սիզ իլթիհանլար կէչիրմիշ օլտուղունըզտան, պու իշի եափապիլիրսինիզ:

«Իմտի իսթէրսինիզ պիլտիրմէյէյիմ, իչինի եափապիլէճէյինի անլաթտըմ: Գօբիա իտիլէճէք քեաղըթլարը պանա թէսլիմ իթտի, սիզէ կէթիրտիմ: Հէքիմլիք իւզէրինէ եազըլմըշ օլմալը: Վագըտա պիր չօգ բարա վէրմէյօր, չիւնքի քէնտիսի տէ պիր Րօչիլտ տէյիլ տիր, անճագ պու զահմէթ իչին էլլի ֆրանգ վէրէճէյինի սէօյլէտի:

«Աֆֆ իտէրսինիզ մատմազէլ, սիզի կիւճէնտիրմէք իչին տէյիլ, անճագ ... քիմ պիլիր ... պէլքի պու խըզմէթի գապուլ իտէրսինիզ տէյի տիւշիւնտիւմ:

Կէնճ գըզ՝ կիւլիւմսէյէրէք էլինի գաբուճըյա ուզաթըպ, միւթէշէքքիր պիր սէտա իլէ,

— Պէնի տիւշիւնտիւկիւնիւզ թէշէքքիւր իտէրիմ, մատամ Բէրէն. թէքլիֆ իթտիկինիզ խըզմէթի քէմալը թէշէքքիւրլէ գապուլ իտէրիմ. պու սայէտէ պիչարէ վալիտէմին պազը նէֆիս հէվէսլէրը պըրըմ. տօղրուսու պու ճիւզի բարանըն, վագթընտա հէթիչէսինին տէ իզրար մէճպուրում, տէտի:

Մատամ Բէրէն, ճէսարէթլէ վէ նամուսքեարանէ չէքիլմէքտէ օլան պու գարըբէթին իզզարընտան ֆէվգէլատէ միւթէէսսիր օլուպ, կիւճ իլէ կէօզ եաշլարընը զապթ իտէպիլտի:

(Տեւամի)